

Uzaktan Eğitimde
İyi Uygulamalar
Çalıştayı

17 - 21 Ağustos 2020

ÇALIşTAY RAPORU

uzaktanegitimcalistayi.aydin.edu.tr

İSTANBUL AYDIN
ÜNİVERSİTESİ

UZAKTAN EĞİTİMDE İYİ UYGULAMALAR ÇALIŞTAYI RAPORU

17-18 AĞUSTOS 2020

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

GİRİŞ

Türk Yükseköğretim Alanımızın, 2020 yılının başlarından itibaren tüm dünyayı etkileyen Covid-19 Salgını sürecinde başarılı bir sınav verdiği bir gerçektir. Yükseköğretim Kurulu'nun lider ve koordinatör rolü sayesinde, üniversitelerin dijital dönüşüme yönelik hızlı adımları ve öğrencilerin bu değişime uyum sağlamaları ile birlikte aksamaların ve eksikliklerin birçok ülkeye kıyasla daha az yaşandığı verimli bir eğitim-öğretim dönemi tamamlanmıştır. Bunun da ötesinde bu olağandışı dönemde üniversitelerin bazı uygulamalarında, dijital alanda yürütülen uzaktan eğitim sürecinin fırsata çevrilmesi, üniversitedeki eğitim-öğretim süreçlerinin yeni bir bakışla ele alınması sağlanmış ve ekip ruhu pekiştirilmiştir.

Dünyada ve ülkemizdeki tüm alanları olduğu gibi yüksek öğretim alanını da etkileyen salgın döneminde üniversitelerimizin bu dönemdeki uzaktan eğitim iyi uygulamalarını paylaşarak birbirlerinden ve birlikte öğrenmelerini desteklemek, uzaktan eğitim alanında akran öğrenmesini ve organizasyonel öğrenmeyi gerçekleştirmek, yükseköğretimle ilgili her düzeydeki karar vericilerin ülke genelini kapsayan büyük resmi görmelerine katkıda bulunmak ve uzaktan eğitim deneyimlerinin geleceğe yönelik bir dönüşüm fırsatına çevrilmesini desteklemek üzere İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından, 17-18 Ağustos 2020 tarihlerinde çevrimiçi bir platform üzerinde *“Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar Çalıştayı”* düzenlenmiştir. Çalıştayı 2020-2021 Akademik Yılı Güz Dönemine ve sonrasına yönelik yeni ve yenilikçi çalışmalara fırsat ve zemin sağlaması umut edilmektedir.

Üniversitelerin yürüttükleri uzaktan eğitim çalışmalarını ve iyi uygulamalarını aktarmak üzere bir temsilci görevlendirerek ve sunumlarını çalıştay web sayfasından

(<https://uzaktanegitimcalistayi.aydin.edu.tr>) sisteme yükleyerek katılım sağladıkları çalıştay'a üniversite temsilcileri ve kişisel katılım başvurularıyla akademisyenler ve oturum başkanları katılmıştır. Bu temsilciler vasıtasıyla bilgi paylaşımının kurumlara yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Paylaşımı güçlendirmek ve yükseköğretim alanımıza sağlanacak faydayı artırmak üzere, İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından kayıt altına alınmış olan oturum video kayıtları, sunumlar ve bu kayıtların deşifre edilmesi ve sunum metinleriyle oluşturulan Çalıştay Kitabı da web sayfasında kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

Yaz okulu tarihleri öncesi ve bayram tatili sonrasına denk gelen, akademik camianın genel olarak izin kullandığı bir dönemde gerçekleştirilmiş olmasına rağmen, çalıştay yoğun bir ilgi görmüştür. Ülkemizin çeşitli yörelerinden devlet ve vakıf üniversitesi statüsündeki ve farklı büyüklüklerdeki yükseköğretim kurumlarından temsilciler ve kişisel katılım gösteren akademisyenler tarafından başvurular olmuştur.

Çalıştay'a Tokat, Kırşehir, Karabük, Eskişehir, Sakarya, Düzce, Ankara ve İstanbul'dan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden toplam 17 üniversite katılmıştır. Kuruluş tarihlerinin 1990'lı yılların başı ile 2017 yılı arasında dağılım gösterdiği bu üniversitelerin uzaktan eğitimle ilgili birimlerinin kuruluş tarihleri de 2005 Yılından 2020 yılı Haziran ayına kadar uzanmaktadır. Katılan üniversitelerin fakülte sayıları üç ile yirmi arasında, öğrenci sayıları 282 ile 53.100 arasında, uzaktan eğitim programlarındaki öğrenci sayıları da sıfır (programı olmayan üniversiteler) ile 67.000 kişi arasında dağılmaktadır. Söz konusu üniversitelerde uzaktan eğitimle ilgili birimlerin de çeşitlilik gösterdiği anlaşılmaktadır. Üniversitelerin çoğunluğunda uzaktan eğitim araştırma ve uygulama merkezi olarak bir yapılanma mevcut iken bazı üniversitelerde koordinatörlük ya da direktörlük yapısı vardır. Bir üniversitede ise Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır.

Kısmen Covid-19 Pandemi dönemi öncesinde kullanılmakta olan, ancak büyük çoğunlukla Pandemi sebebiyle kullanıma sunulan ya da kullanım yoğunluğu sebebiyle kapasite artışı gerçekleştirilen dijital öğrenme ve öğretme platform ve teknolojileri arasında; Moodle, Adobe Connect, Google Classroom, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Perculus ve Perculus Plus, Bigbluebutton, Blackboard gibi yazılımların kullanıldığı çalıştay sunumlarından anlaşılmaktadır. Çalıştayda mühendislik, mimarlık ve sağlık bilimleri gibi alanlar için uygulamalı eğitimi destekleyen çevrimiçi yazılımlara

büyük ihtiyaç duyulduğu yoğun bir şekilde vurgulanmıştır. Yabancı kökenli yazılımların sık olarak kullanıldığı bu dönemde gerek maliyetlerin yüksek olması sebebiyle ve gerekse verilerin korunması kaygısıyla yerli öğrenme ve öğretme platformlarının geliştirilmesinin gerekliliğinin de üzerinde durulmuştur. Sakarya Üniversitesi gibi uzun yıllara dayalı deneyime ve yazılım geliştirme ekiplerine sahip bir üniversitede olduğu gibi, görece daha genç üniversitelerde de eğitim yönetim sistemi yazılımının ya da mevcut yazılımlara entegre modüllerin geliştirilebildiği de gözlenmiştir.

ÇALIŞTAY AÇILIŞ OTURUMU

Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar Çalıştayı İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yadiğâr İZMİRLİ'nin ve Mütevelli Heyet Başkanı Doç. Dr. Mustafa AYDIN'ın açılış konuşmalarıyla başlamıştır.

Tüm dünyayı sarsan Covid-19 sürecinde üretim, iletişim, eğitim ve daha pek çok alanda hali hazırdaki teknolojiler yaygınlaşmaya başlamış, hatta yeni teknolojiler geliştirilmiş ve hızlı bir şekilde kullanıma sokulmuş olduğunu ifade eden Prof. Dr. Yadiğâr İZMİRLİ, İstanbul Aydın Üniversitesinin de küresel bir sorun haline gelen bu süreci eğitimde teknolojik dönüşüm anlamında bir fırsat olarak değerlendirmeye çalışmış ve başarılı olmuş olduğunu söylemiştir.

Covid-19 salgını öncesinde Yüksek Öğretim Kurulu'nun öngördüğü, örgün öğretimin yüzde 30'una kadar uzaktan eğitim planlamasına paralel olarak, beş adet tezsiz yüksek lisans programı, iki adet ön lisans programı, altı adet ortak ders ve akademik birimlerin önerdiği elli adet dersin, uzaktan eğitim yöntemiyle yürütüldüğünü, İstanbul Aydın Üniversitesi'nin standart Internet alt yapısının kullanıldığı normal uzaktan eğitim sürecinde, toplam 14 adet ders kabininin bu yüzde 30'luk kapasiteye yeterli olduğunu açıklamıştır. 16 Mart'tan itibaren Covid-19 pandemisi nedeniyle değişen yüksek öğretim davranışlarıyla birlikte, 23 Mart 2020 tarihinde tekrar başlatılan uzaktan eğitim faaliyetlerinin, ders kabin sayısının 100 adede çıkarılarak, uzaktan eğitim kapasitesinin yüzde 100'e ulaşan bir orana yükseltilerek ve 4000 civarında dersin haftada 7000 saat olarak planlanarak çevrimiçi olarak yürütülmeye başlandığını belirtmiştir.

Tüm bu faaliyetlerin en önemli ayağı olan sınavların da sağlıklı ve verimli yapılabilmesi için, tamamen üniversite personelinden oluşturulan bir çalışma grubunun da yeni bir yazılım ürettiğini söyleyen Prof. Dr. Yadiğâr İZMİRLİ, böylece, eğitim-öğretim

faaliyetlerinin tamamının ve tüm sınav işlemlerinin tek kanaldan kolaylıkla kontrol edilebildiğini vurgulamıştır.

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Doç. Dr. Mustafa AYDIN ise, Covid-19 Dönemi tüm eğitim kurumlarında uygulamaya sokulan uzaktan eğitim faaliyetlerinde üniversitelerin deneyimlerini paylaşımlarını amaçlayan “*Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar Çalıştayı*”nda üniversite temsilcilerinin deneyimlerin birbirlerine aktaracaklarını, bu platforma ev sahipliği yapmanın memnuniyet verici olduğunu belirtmiştir. Türkiye’nin farklı bölgelerinden katılan üniversite temsilcileri tarafından 17 adet sunumun gerçekleştirileceğini, çevrimiçi (online) olarak yapılacak çalıştayda uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanları ve öğrenci açısından yaşanan sorunlar ışığında, geleceğe ilişkin öneri ve planlamaların ortaya çıkması ve Türk Yükseköğretim sisteminde dijitalleşme konusunda çok önemli bir dönüm noktası olan Covid-19 dönemi uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan deneyim ve sorunların paylaşımının sağlanması gerektiğini hatırlatmıştır. Türk Yükseköğretiminin uzaktan eğitim altyapısını güçlendirmek, yeni yazılım ve uygulama alternatifleri konusunda iş birliklerini geliştirmek ve uzaktan eğitimin benimsenmesi için yeni eğitim davranışları geliştirmek için bir araya gelecek akademisyenlerin çok önemli bir misyon üstlendiklerine vurgu yapmıştır.

Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Reşat BAŞAR’ın yönettiği açılış oturumunda ana konuşmacı olarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) adına Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Naci GÜNDOĞAN tarafından ‘*YÖK ve Küresel Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim*’ başlıklı konuşma gerçekleştirilmiştir.

Prof. Dr. Naci GÜNDOĞAN konuşmasında pandemi döneminin bir acil durum dönemi olduğunu ve öncelikle eğitim-öğretim faaliyetinin kesintiye uğramamasına çalışıldığını vurgulamıştır. Uygulamalı derslerde sorunlar yaşanmasına rağmen mezun durumdaki öğrencilerin mağdur edilmediğini, edinilen deneyimler ve bu çalıştay gibi paylaşımlar sonrasında önümüzdeki dönemlerin daha iyi olacağına inandığını ve üniversitelerin yaz döneminde eğiticinin eğitimi ve ölçme değerlendirme konularına ağırlık verdiğini aktarmıştır.

Türkiye’deki ilk Corona vakasının görülmesini takiben YÖK tarafından acil toplanılarak bir dizi karar alındığını, komisyonlar kurulduğunu, üniversiteler ile anlık ve doğrudan

iletişim kurulduğunu, karar alma sreğlerinin hızlandırılarak aynı gün içinde kararların kurumlara ulaştırıldığını ve ağırlıklı olarak uzaktan eğitim tavsiye ediliyor olsa da üniversitelerin kendi kurullarıyla kararlar almalarının teşvik edildiğini ifade etmiştir. YK bünyesinde dijital dönüşüm ile lme değerlendirme gibi konularda bilim kurulu hüviyetinde alt kurullar oluşturulduğunu; mevzuat, altyapı, insan kaynakları, içerik ve uygulamadan oluşan beş ana boyutu içeren yol haritası geliştirildiğini aktarmıştır. Prof. Dr. Naci GüNDOğAN, bu beş ana boyut ile ilgili olarak YK tarafından yürütülen çalışmaları paylaştığı konuşmasında; YK web sayfasında Covid-19 ile ilgili bilgilendirme bölümü olduğunu, bitirdiğimiz dönemde derslerin yüzde 90,1'inin uzaktan ve yüzde 22'sinin canlı sınıflarda yapılmış olduğunu, 1 Ekim tarihi itibariyle eğitim-öğretimin başlayacağı kararı alınmış olsa da üniversitelerin dinamik pandemi sürecinde her ihtimali düşünerek planlama yapmalarının önerildiğini, Sakarya niversitesi ve Tübitak-Ulakbim desteğiyle ihtiyacı olan üniversitelere altyapı desteği sağlandığını, bağlantı sorunları yaşayan öğrencilere üniversitelerce destek sunulduğunu ifade etmiştir. Uzaktan eğitime yönelik YK dersleri platformunun oluşturulduğunu ancak uzaktan eğitime özgü içerik üretilmesinin önemli ve gerekli olduğunu, sınav odaklı lme değerlendirme yaklaşımının yerine sürece yayılan yöntemlerinin geliştirilmesi gerektiğini, dijital ortamda yapılacak sınavlara ilişkin temel ilkelerin üniversitelere gönderildiğini aktarmış, YK tarafından 30 Temmuz 2020 tarihinde yayınlanmış olan *Küresel Salgında Yeni Normalleşme Süreci* başlıklı rehberin mutlaka okunmasını önermiştir. Önümüzdeki dönemin uzaktan eğitim araçlarının normal örgün eğitimde ağırlıklı olarak kullanıldığı bir dönem olacağını, ğrenci ve akademisyenlerin buna uyum sağlamış olduklarını, gelecekte farklı bir yükseköğretim ufkunun bizi beklediğini, üniversitelerin daha fazla iş birliği yapacaklarını düşündüğünü ifade etmiştir. Prof. Dr. Naci GüNDOğAN, YÜK olarak alıştay raporunu beklediklerini ifade ederek konuşmasını tamamlamıştır.

ALIşTAY SUNUMLARI

"Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar alıştayı"nın programı ve oturum planları, üniversitelerin başvuru sistemine sunumlarını yükleme sırasına göre oluşturulmuştur. Bunun sonucunda, oturumlarda farklı büyüklüklerde ve farklı deneyimlere sahip niversiteler bir araya gelmiş, bu da oturuma katılanların aynı konu başlıklarına farklı ölçek pencerelerinden bakabilmelerini sağlamıştır. Bu raporda alıştay'a katılan üniversitelerin sunumlarından kısa özetler sunulmaktadır. Sunumlara ve üniversitelerin

ilettiği bildiri metinlerine <https://uzaktanegitimcalistayi.aydin.edu.tr> adresinden ulaşmak mümkündür.

Ev sahibi İstanbul Aydın Üniversitesi adına Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İbrahim Hakkı AYDIN tarafından “*Pandemi Sürecinde İAÜ’de Uzaktan Eğitim*” başlıklı sunum gerçekleştirmiştir. Covid-19 öncesinde uzaktan eğitim yöntemiyle Yüksek Öğretim Kurulu’nun öngördüğü, örgün öğretimin yüzde 30’una kadar uzaktan eğitim planlamasına paralel olarak beş adet tezsiz yüksek lisans programı, iki adet ön lisans programı, altı adet ortak ders ve akademik birimlerin önerdiği 50 adet dersin uzaktan eğitim yolu ile verildiğini aktarmıştır. Akademik personelin tamamına 10 farklı sanal deneme sınıfında ders öncesi uygulama eğitiminin verildiğini, öğrenci ve öğretim üyesi kılavuzları oluşturulduğunu, öğrencilere 7/24 destek ve hizmet sağlamak amacı ile öğrenciler ve öğretim üyeleri ve uzaktan eğitim ekibinin dahil olduğu Beyaz Masa WhatsApp grupları oluşturulduğunu belirtmiştir. UBIS bilgi sistemine “Geri Bildirim” butonu eklendiğini, öğrencilere ve öğretim üyelerine yaşadıkları sorunlarda bu buton üzerinden iletişime geçebilme imkânı sunduklarını aktarmıştır. Pandemi süreci ile birlikte toplamda 4600 dersin online platforma taşındığını ve sorunsuz olarak tamamladığını, canlı ders sırasında teknik ekip tarafından canlı dersin takip edildiğini, olası bir sorunda anında çözüm sağladıklarını ifade etmiştir. Öğretim yönetim sistemi olarak canlı derslerde Adobe Connect programını kullandıklarını, her canlı dersin kayıt altına alınıp asenkron içerik olarak öğrenciler ile paylaşıldığını aktarmıştır. Online eğitim boyunca, İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Doç. Dr. Mustafa AYDIN’ın liderliğinde tüm fakülte öğrencileri ile zoom üzerinden görüşmeler yapıldığını belirtmiştir. Ölçme değerlendirme konusunda kendi sınav yazılımlarını geliştirdiklerini belirten Prof. Dr. İbrahim Hakkı AYDIN, çevrimiçi sınavlar boyunca dersin öğretim elemanının, gözetmen öğretim elemanı ile UZEM ekibinin sistemde kontrolü sağladıklarını açıklamıştır. Sistemden kopan veya girmeyen öğrencilerin aranarak cevaplarının rapor olarak tutulduğunu belirtmiştir. Prof. Dr. AYDIN, ölçme değerlendirme konusu ile denetimsiz sınavların üniversiteler için en önemli problemlerden olduğunu vurgulamıştır. Güz dönemi için üç farklı planı geliştirdiklerini, bütün dersler online olacakmış gibi, derslerin yüzde 40’ı çevrimiçi olacakmış gibi (derslerin seyreltilmiş olarak yapılması) ve uygulamalı dersler kampüste diğer dersler online yapılacakmış gibi hazırlıkların yürütüldüğünü aktarmıştır.

Uşak Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi Müdürü Dr. Öğretim Üyesi Erdi Okan YILMAZ “*Pandemi Süreci & Uşak Üniversitesi*” konulu sunumunda pandemi sürecinden alınan kararlar ve kullanılan sistemlerle ilgili bilgileri aktarmıştır. Tüm sürecin Uzaktan Eğitim Merkezi bünyesinden yürütüldüğünü ve sürecin başlamasıyla beraber Google Classroom’a geçiş kararı alındığını, ders materyal ve içeriklerinin bu platform üzerinden paylaşıldığını, senkron derslerin Google Meet üzerinden yürütüldüğünü anlatmıştır. Teknik destek için kurulan dahili telefonları cep telefonlarına yönlendirerek uzaktan eğitim ekibi aracılığıyla 7/24 destek verildiğini belirtmiştir. Sınavların çevrimiçi olmasının avantajlarından, zaman, mekân ve materyal tasarrufu konularından bahsetmiştir. Süreç sonunda 4000 öğrencinin katıldığı bir memnuniyet anketi yardımıyla süreci değerlendirdiklerini belirtmiş, çoğu öğretim elemanının ilk defa ders verdiği Classroom sisteminde öğrencilerin sistemden memnun olduklarını, büyük kısmının cep telefonları aracılığıyla dersleri izlediğini, derslerin canlı senkron ve sınavların çevrimiçi yapılması gibi konularda kararsız olduklarını, uzaktan eğitimin devam etmesini istemediklerini aktarmış, kararsızlık belirtilen konularda yeni araştırmalara vurgu yapmıştır.

Çankırı Karatekin Üniversitesi’nden Orman Fakültesi öğretim üyesi ve UZEM Müdür Vekili Dr. Öğretim Üyesi Semih KUTER “*Uzaktan Eğitim*” başlıklı sunumunda merkezin 2013’te kurulmuş olduğunu ve pandemi öncesinde genel derslerin Moodle ve Adobe Connect yazılımlarıyla meslek yüksekokulunda verilmiş ve bir süre sonra buna son verilmiş olduğunu aktarmıştır. 2019-2020 Güz Döneminden itibaren bu derslerin Perculus üzerinden vermeye devam edildiğini aktarmıştır. UZEM Müdürlüğü tarafından her düzeydeki örgün programlarda yer alan derslerin teorik kısımlarının uzaktan eğitim yöntemi ile sürdürülmesi için gerekli hazırlıkların tamamlanmış ve 23 Mart 2020 itibariyle söz konusu derslerin asenkron (off-line) olarak desteklenmesi amacıyla üniversite bilgi sisteminde doküman ve URL paylaşım modülü olarak UBİS Uzaktan Eğitim Doküman Yükleme Modülünün (UBİS-UEDYM) devreye alınmış olduğunu anlatmıştır. Bu süre zarfında Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile iletişim halinde olduklarını dile getirmiştir. Sınav türü olarak ödev, proje, e-sınav uyguladıklarını dile getirmiştir ve son olarak Pandemi sürecinde kendi modüllerini yazmış, derslerin güncellenmesini gerçekleştirmiş, deneyim kazanmış ve iş birliği ile koordinasyonu güçlendirmiş olduklarını ifade etmiştir.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü'nden Dr. Öğretim Üyesi Dekant KIRAN “Covid-19 TOGÜ UZEM Faaliyetleri” başlıklı sunumunda, UZEM’de dört kişilik bir ekip olarak çalıştıklarını, öğrenme yönetim sistemi olarak Moodle, BigBlueButton ve Perculus kullandıklarını aktarmıştır. Pandemi öncesinde zorunlu genel derslerin asenkron olarak verildiğini, bazı birimlerde lisans tamamlama ve anabilim dallarında tezsiz yüksek lisans eğitimlerinin de uzaktan verildiğini, mevcut Moodle altyapısına dersler, öğrenci bilgileri ve akademik personel bilgilerinin transferinin ve organizasyonun sağlandığını ifade etmiştir. 23 Mart 2020 tarihi itibarıyla fakülte ve birim koordinatörlüklerinin kurulduğunu, fakülte ve birim koordinatörlüklerine Moodle eğitimi verildiği (asenكرون ders materyali yükleme), Nisan 2020’de asenkron videolar ile eğitime devam edildiği ve akademik personelin bilgilendirilmesi için video ve dokümanların paylaşıldığı bilgilerini aktarmıştır. Sunucuların temin edilmesiyle BigBlueButton yazılımının kurulduğunu, akademik personele videolar ile eğitim verildiğini anlatmıştır. Ölçme değerlendirme Google Forms üzerinden ve Moodle üzerinden ödevler ile sağlandığını aktarmıştır. Öğretim üyelerine uygulanan memnuniyet anketi sonuçlarından akademik personelin yüzde 90’ının eğitim yönetim sistemi uygulamamış olduğunun, yüzde 85’inin sanal sınıf kullanmış olduğunun, 4-6 arasında farklı ders vermiş olduklarının, yeni bir yazılım öğrenirken tercih edilen yöntemin ağırlıklı olarak videolar olduğunun, Moodle altyapısından büyük çoğunluğun memnun olduğunun ancak uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmadığını düşündüklerinin anlaşıldığını ifade etmiştir.

Çankaya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU “2019-2020 Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı Uzaktan Eğitim Çalışmaları” başlıklı sunumunda Çankaya Üniversitesinde Uzaktan Eğitim Koordinatörlüğü bulunduğunu, Moodle tabanlı sistemin kullanıldığını ve 30 Mart 2020 tarihi itibarıyla uzaktan eğitime geçildiğini aktarmıştır. Sürecin başlaması ile öğrencilere ve öğretim elemanlarına yönelik duyuru, kullanım kılavuzu ve yönergelerin hazırlanmış, uzaktan eğitimde kullanılacak ders eğitim videolarının çekimlerinin üniversitenin iki kampüsünde gerçekleştirilmiş ve üniversitenin kendi bünyesinde montajlanarak ilgili web sitesinden ulaşılabilir hale getirilmiş olduğunu anlatmıştır. Ayrıca, ders notlarının dijital hale getirilmesi için akademik birimlerde ve üniversite içinde fotokopi ofisleri oluşturulduğunu, dijital hale getirilen dokümanların öğretim elemanlarına e-posta yoluyla gönderildiğini, öğrencilere de web sitesi aracılığı ile ulaştırıldığını ve destek

hatlarının oluşturulduğunu aktarmıştır. Süreçte derslerin senkron ve asenkron olarak yürütüldüğünü, çevrimiçi derslerin Zoom ve BigBlueButton sistemleri ile gerçekleştirildiğini, Webonline olarak toplamda 765 ders açıldığını belirtmiştir. Uzaktan eğitim başlar başlamaz, sürecin işleyişini görmek için bir anket hazırlanmış öğrencilere uygulanmış olduğundan, sürecin içerdiği belirsizlik sebebiyle anketler tekrarlandıkça sonuçların değiştiğinden bahsetmiştir. Kütüphane Müdürlüğünün öğrencilere ve öğretim elemanlarına kaynak desteğinde bulunmuş, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezinin randevu sistemiyle çevrimiçi psikolojik desteklerini sürdürmüş olduğundan bahsetmiştir. Etkileşimli derslere önem vermeye, ders içeriklerinin buna göre düzenlenmesine çalışıldığını, örneğin İç Mimarlıkta öğrenci ödevlerinden oluşan yıl sonu sanal sergisi gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. Üniversite yönetimince duyurulduğu şekilde yaz okulunda derslerin tamamen çevrimiçi (senkron) olarak devam etmekte olduğunu belirtmiştir. Yüz yüze hazırlanmış materyal ile uzaktan eğitim yapmanın zor olduğunu ve öğrencilerin bunu hissetmiş olduklarını, uzaktan eğitimle ilgili makaleler çıkmaya başladığını ve öğrencilerin çoğunlukla fazla ödev verildiğinden şikayet ettiklerini, ödev verilirken birim içindeki koordinasyonun gerekli olduğunu vurgulamıştır. Öğrencilerin pasif katılımda bulunduklarını, bu şekilde devam edilemeyeceğini, farklı öğrenme kaynaklarını (Khan Academy, Coursera, vb) kullanmanın önemine dikkat çekmiştir. Öğrencilerin istediği zaman çalışmak, ulaşımdan tasarruf etmek ve öğretim elemanlarındaki gelişimi gözlemek gibi konularda olumlu geribildirim verdiklerini bildirmiş, ölçme değerlendirme geniş zamana yayılmasını, sınav sürelerinin uzatılmasını, teknik sorunlarda daha anlayışlı olunmasını, eğitimcilere materyal hazırlama ve teknik eğitimler verilmesini önermiştir. Süreç içinde sayısal okur-yazarlık, öğrenci merkezli yaklaşım, öğrenme materyallerinin niteliği, alternatif ölçme değerlendirme yaklaşımları ve öğrenci tutumlarının geribildirim olarak değerlendirilmesi gibi kazanımlar oluştuğunu, koordinatörlüğün UZEM halinde geliştiğini bildirmiştir.

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU, soru-cevap ve değerlendirme bölümlerinde de katkıda bulunmuş, her öğretim elemanının mevcut altyapı ile de etkileşim oluşturabileceğini söylemiş ve kendi dersinde Zoom altyapısında öğrencileri gruplara ayırarak tartışma odalarına yönlendirdiğini ve genel sınıfta tekrar bir araya gelerek dersi işlediklerini örneklendirmiştir.

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nden İşletme Fakültesi öğretim üyesi ve UZEM Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Başak ERDEM “*Uzaktan Eğitim*” başlıklı sunumunda Eğitim Yönetim Sistemi (LMS) olarak (Blackboard) Open LMS, ALMS kullandıklarını, sanal sınıf ortamları olarak ise Collaborate, Adobe Connect, Perculus kullandıklarını belirtmiştir. Çevrimiçi verilen derslerin haricinde çevrimiçi sertifika programlarının da Pandemi öncesinde veriliyor olduğunu aktarmıştır. Salgın sebebi ile Senato kararıyla Uzaktan Eğitim Komisyonu ile komisyonun birim temsilcilerinin oluşturulduğunu, geçiş sürecinin planlandığını, öğretim elemanlarının ilk anda tedirgin olarak direnç gösterdiklerini ve bunun da yönetimi zorladığını, öğretim üyelerine canlı ders platformu ile ilgili eğitimler verildiğini aktarmıştır. 26 Mart 2020 tarihinde sistemi hazır hale getirdiklerini, öğretim elemanlarına ve öğrencilere yönelik canlı destek hatları oluşturduklarını, gerekli destek verilmek üzere ekiplere eğitimler verildiğini anlatmıştır. Süreçte bir proje yönetimi yaklaşımı sergilendiğini, gün sonu raporlarıyla takip yapıldığını belirtmiştir. Toplamda 9200 canlı ders, 1106 sınav, 3213 ödev verildiğini aktarmıştır. Yaşanan sorunlar arasında canlı ders sırasında bağlantı problemleri ile donanımsal problemleri, engelli öğrencilerin sorunları, uygulamalı ve sayısal ağırlıklı derslerin işlenmesi, sınav güvenliğinin sağlanması ve ders içeriklerinin uzaktan eğitim sistemine uygunluğu konularını sıralamıştır.

Düzce Üniversitesi'nden Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı, UZEM Müdürü ve Bilgi İşlem Daire Başkanı Prof. Dr. Resul KARA, “*Düzce Üniversitesi Uzaktan Eğitim Ödev Platformu*” başlıklı sunumunda süreç içinde kararların yönetim, birimler ve paydaşların koordinasyonu ile verildiğini vurgulamıştır. Öğrencilerin öğretim elemanlarıyla bir araya gelme isteklerini karşılayan yazılım entegrasyonları yaptıklarını, ödev platformuna duyulan ihtiyaç nedeniyle “ÖdevGönder” platformunu geliştirdiklerini, zip/rar formatında gönderilen ödevlerin hızlı indirilmesini ve ayrıştırılmasını sağlayan yazılımlar eklediklerini aktarmıştır. Öğrencilerin başlangıçta zorlandığını, zaman içinde ihtiyaçlara göre hazır araçlar geliştirip sunduklarını ifade etmiştir. Ekibinin çevik yazılım geliştirme anlayışını bizzat yaşayarak örneklemiş olduğunu, iki ay içinde dinamik bir şekilde yazılım geliştirme yapıldığını vurgulamıştır. Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından ihtiyaç duyan öğrencilere Internet bursu sağlandığını belirtmiştir. Sınav seçenekleri olarak ödev veya proje, yüz yüze mülakat, ses ve video kaydı şeklinde üç seçenek sunulduğunu ancak seçimin birimlere ve akademisyenlere bırakıldığını aktarmıştır. Yaz okulunda açılan 600'e yakın dersin

tamamının asenkron yürütüldüğünü ancak şu an için Güz döneminde her bölümde derslerin yüzde 40'ı uzaktan, kalanı yüz yüze olacak şekilde planlama yapıldığını, uygulamalı olan ve diğer bazı derslerin yüz yüze yapılmasının düşünüldüğünü eklemiştir. Uzaktan eğitim yönetmeliğinde değişiklikler yapıldığını, yüzde 40 olarak planlanan uzaktan eğitim oranının değişen Pandemi koşullarına göre artırılabilirliğini ifade etmiştir.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nden UZEM Müdürü Dr. Öğretim Üyesi İsa BAHAT "*Uzaktan Eğitim*" başlıklı sunumunda merkezin 2014'te kurulmuş olduğunu belirtmiş, Ahi Yeterliçe Dayalı Eğitim Projesi (AYDEP) kapsamında kendi sistemlerini geliştirmiş olduklarını aktarmıştır. Pandemi sürecinde AYDEP Koordinatörlüğü oluşturularak teknik desteklerle ve birim koordinasyon sorumlularıyla hizmet verildiğini, Pandemiden en az etkilenen kurumlardan olduklarını ifade etmiştir. Senkron ve asenkron olarak 2237 ders/hafta verildiğini, sistemin yoklama yapma, senkron ve asenkron ders verme, ödev verme, sınav değerlendirme vb pek çok olanağı sunduğunu, tüm eğitimlerin kendi sunucularında kayıt olarak tutulduğunu dile getirmiştir. Senkron dersleri Bigbluebutton uygulaması ile gerçekleştirdiklerini, ayrıca sınav için AYDEP öğrenim yönetim sisteminden faydalandıklarını, öğretim elemanlarının sadece sınav türünü seçerek sistemde sınav oluşturduklarını, sınav sorularının uzman denetiminden geçirildiğini dile getirmiştir. AYDEP ile ilgili istatistikleri paylaşmış, yapılanmanın AYDEP Teknik Ofisi, Birim AYDEP koordinatörlüğü ve Bölüm AYDEP sorumlusu olarak planlandığını ve yaşanan sorunlara bu yapıyla çözüm üretildiğini ifade etmiştir. Uzaktan canlı eğitim ve çevrimiçi sınav güvenliği projelerinden söz etmiştir. AYDEP'in Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinin öz kaynaklarıyla eğitimde kalite güvencesi amacıyla geliştirilmiş özgün, yerli ve milli bir öğrenim yönetim sistemi uygulaması olduğu vurgulamıştır. *Ahi Dayanışması* ismi verilen kampanya ile öğrencilerin İnternet faturalarının ödendiğini ifade etmiştir.

Ufuk Üniversitesi'nden Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojileri Bölümü Öğretim Görevlisi Elif Akyol EMMUNGİL "*Covid-19 Döneminde Ufuk Üniversite'nde Uzaktan Eğitim Uygulamaları*" başlıklı sunumunu aktarmıştır. Ufuk Üniversitesi'nin 1999'da kurulmuş olduğunu, Uzaktan Eğitim Merkezi UFUZEM'in yeni kuruluyor olduğunu, Yönetmeliğinin 23 Temmuz 2020 tarihinde Üniversite Senatosu tarafından onaylanmış olup gerekli işlemlerin halen devam etmekte olduğunu aktarmıştır. Pandemi öncesinde meslek yüksekokulunda Bilgisayar Teknolojileri Bölümü açılınca öğretim yönetim

sistemlerinin kullanılmaya başlandığını, Google Classroom ve Moodle üzerinden kısa sınav, ödev paylaşımı ve sınıf bazlı iletişim yapılmış olduğunu ifade etmiştir. Pandemiyle birlikte Koronavirüs Komisyonunun oluşturulduğunu ve hızla yapılan çalışmaların Senato onayına sunulduğunu aktarmıştır. Bu komisyonun memnuniyet anketi, devam zorunluluğu, ölçme değerlendirme yöntemleri, sınav kuralları, sınav takvimi belirleme gibi konularda tavsiye kararları aldığını belirtmiştir. Bahar döneminde toplam ders sayısının 650 olduğunu, Moodle, Microsoft Teams veya Google Classroom sistemlerinden birisi kullanılarak asenkron derslerin işlendiğini, canlı derslerin Microsoft Teams ile 6 Nisan 2020 tarihinde başladığını aktarmıştır. Dersin işleniş yöntemini ders sorumlusuna bıraktıklarını ancak üniversitenin saptadığı öğretim yönetim sisteminin kullanılmasını kayıt ve kanıt sağlamak için zorunlu kıldıklarını, sınav türü olarak çoktan seçmeli, ödev veya yazılı sınav gibi seçeneklerin mevcut olduğunu belirtmiş, teknoloji destekli eğitime geçme sürecinde Pandeminin itici bir güç olduğunu aktarmıştır.

Ostim Teknik Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Bilişim Güvenliği Teknolojisi Bölümü öğretim üyesi ve Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Levent EMMUNGİL “*Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar Çalıştayı*” başlıklı sunumunda yeni bir üniversite olduklarını ve ilk öğrencilerin bu yıl alınmış olduğunu vurgulamıştır. Pandemi süresinde İzmir Katip Çelebi Üniversitesi’nin ÜBYS sistemindeki LMS ve Microsoft Teams altyapısının kullanılmasını karar verildiğini aktarmıştır. Pandemi süresi sonunda üniversiteye ait Moodle ve Microsoft Teams entegrasyonunun sağlandığı bir sistemin kullanmasına karar verildiğini aktardı. Süreç içerisinde değerlendirmelerin yüzde 40 sınav ve kalan kısmının ödev şeklinde Microsoft Teams üzerinden Microsoft Forms aracılığıyla gerçekleştirildiğini ve sınavlarda öğrencilerin kamera ve mikrofon açma zorunluluğunun olduğunu belirtmiştir. Dijital dönüşümün bir haftada gerçekleşmiş olduğunu, öğretim elemanlarının tamamının ilk haftadan canlı ders yapmaya başladıklarını, teknolojiye uzak olanların dahi canlı ders yapmalarının özgüveni artırdığını, ders sürelerinin kısaltılması konusunun ise düşünülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Karabük Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü Bölüm Başkan Yardımcısı ve UZEM Müdürü Doç. Dr. M. Tahir GÜNEŞER “*Uzaktan Eğitim*” başlıklı sunumunda Covid-19 Salgınının ülkemize girişi öncesinde Karabük Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi altyapısı ile halihazırda 17 farklı aktif

önlisans ve lisansüstü program ile uzaktan eğitime devam etmekte olduğu bilgisini paylaşmıştır. Adobe Connect ve Moodle sistemini kullandıklarını, asenkron ders kayıt sistemi AVYS yazıldığını ve çağrı merkezi kurulduğunu dile getirmiştir. Öğretim elemanları ve öğrenciler için ayrı ayrı web siteleri hazırlandığını, UZEM'in idari yapısının güncellenerek idari, destek, eğitim ve network birimlerinin oluşturulduğunu aktarmıştır. Senato kararıyla ders sürelerinin 30 dakikaya indirildiğini, sınav için test merkezi kurulduğunu, klasik sınav yapmak isteyenler için üç farklı seçenek sunulduğunu anlatmıştır. 40.000'den fazla öğrencileri olduğunu, taleplere beş dakikanın altında cevap verebilecek kapasitede bir sistem kurulduğunu, öğretim elemanlarına eposta ve telefonla destek verildiğini, yaz okulunda Adobe alternatifi olması amacıyla Teams üzerinden 100'den fazla ders yapıldığını anlatmıştır. Derslerin tümünün tedricen uzaktan eğitim kapsamına alındığını, laboratuvar derslerinde öğretim elemanının kamera önünde deney yaptığını, iş sağlığı ve güvenliği sertifika eğitiminin de çevrimiçi sağlandığını aktarmıştır.

Türk-Alman Üniversitesinden UZEM Müdürü Öğr. Gör. Mona AYKUL "*Türk Alman Üniversitesi Acil Uzaktan Eğitim Stratejisi ve Uygulama Süreci*" adlı sunumunda çok dilli bir Devlet üniversitesi olduklarını, Almanya'dan 38 farklı üniversite/fakülte ile iş birliği yaptıklarını ve kararları ortak aldıklarını hatırlatmış ve uzaktan eğitim merkezinin Haziran 2020 tarihinde kurulduğunu belirtmiştir. 30 Mart 2020 tarihi ile uzaktan eğitim süreçlerini başlattıklarını ifade etmiştir. Sürecin başlamasıyla birlikte sistemin planlanması, kılavuzların ve eğitim videolarının oluşturulması, fakülte sorumlularının seçilerek eğitilmeleri, öğretim üyelerine ve elemanlarına sistemin açıklanması ve öğretilmesi, sanal sınıfların oluşturulması, dijital içeriklerin hazırlanması, hazırlıkların kontrol edilmesi, teknik sorunların belirlenmesi ve çözülmesi, destek ekiplerinin kurulması yanında öğrenciden öğrenciye 7/24 teknik destek sunacak ekiplerin oluşturulması konularını aktarmıştır. Uzaktan eğitimlerini sanal sınıf, canlı ders ve dijital geri bildirim olarak yapılandırarak en az sayıda ders kaybı ve yüksek oranda öğrenci memnuniyeti hedeflerini koyduklarını belirtmiştir. Yazılım olarak Google hizmetleri olan Google Classroom, Meet ve Forms kullanılmış olduğu aktarılmıştır. TAU Connect ve Slack platformu üzerinden iletişim kurulduğu belirtilmiştir. Mona AYKUL; Alman dijital değişim platformuna aktif katılım sağladıklarını, ters yüz öğrenme yöntemini benimsediklerini, uluslararası ilişki ağını (network) güçlendirdiklerini ve dijital yetkinliklerin geliştirilmesini sağladıklarını ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde

yüzde 56,4 öğrenci memnuniyeti sağladıklarını kaydederek UZEM olarak önümüzdeki dönem için hibrit, uzaktan eğitim ve acil durum tekrarı şeklinde üç senaryo üzerinde çalıştıklarını bildirmiştir.

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi ve Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Prof. Dr. Mehmet Barış HORZUM, “*Sakarya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Süreci*” başlıklı sunumunda Sakarya Üniversitesinin deneyiminin 1997 yılına dayanan bir geçmişi olduğunu ve uzaktan eğitim süreçlerinin kilometre taşlarını anlatmıştır. Merkezin 2005 Yılında kurulduğunu ve Pandemi öncesinde de 6749 aktif uzaktan eğitim öğrencisi olduğunu aktarmıştır. Pandemi sürecinde toplamda 53.124 öğrenci ile 32.832 oturum gerçekleştirdiklerini ve 7.770 çevrimiçi ders verdiklerini belirtmiştir. Üniversitenin kendi bünyesinde geliştirdiği SABİS sistemini ve avantajlarını aktarmıştır. SABİS üzerinden tek tıkla hizmetlere ulaşma stratejisini uyguladıklarını, böylece öğretim elemanlarının öğrenme ortamını geliştirmeye vakit ayırdıklarını belirtmiştir. Sanal sınıf araçları olarak fakültelerin ihtiyaçlarına yönelik olarak Perculus v2, Perculus Plus, Adobe Connect, BigBlueButton sistemlerini tercih ettiklerini ve kullandıklarını aktarmıştır. Değerlendirme sürecinde beş ayrı sınav türüne yer verildiğini, buna ek olarak sözlü sınavlar da yapıldığını ifade etmiştir. Akademik personelin uzaktan eğitim yeterliliklerinin belirlenmesi ve artırılması ile öğrencilere sesli destek sistemi gibi projeleri olduğunu aktarmıştır. Tübitak’ın çağrısına 15 üniversite için modelleme yaptıkları projeye başvurduklarını ve projeye başlandığını belirtmiştir. Altyapı ve geçmiş deneyim nedeniyle Pandemi döneminde avantajlı olduklarını ifade etmiştir.

Yakın Doğu Üniversitesi’nden UZEM Müdür Vekili Uzman Zöhre SERTTAŞ “*Uzaktan Eğitim Süreci*” başlıklı sunumunda uzaktan eğitime genel derslerle 2013 yılında başladıklarını, Merkezin de 2019 Yılında kurulduğunu aktarmıştır. Ortak Dersler Koordinatörlüğü altında fakültelere dersler verildiğini, Pandemi döneminde acil olarak üç gün içinde canlı derse geçildiğini belirtmiştir. Moodle sistemini kullandıklarını, Perculus, BigBlueButton ve Google Meet yazılımlarından destek aldıklarını söylemiştir. Yakın Doğu Üniversitesi UZEBİM merkezinin koordinatörlük olarak yapılanmış dokuz ana hizmetten oluştuğunu ve bu hizmetler ile öğrencilere yardımcı olduklarını dile getirmiştir. Sınav sürecinde belirlemiş oldukları sınav türleri olarak; sözlü sınavlar, e-sınav, poster sınavı, araştırma projesi, e-portfolyo, sergi, açık jüriler, yazılı ödev, reflektif, kısa cevap soruları, performans görevi gibi yöntemler kullandıklarını ifade

etmiştir. Merkezin bu dönem boyunca öğrencilere eposta yoluyla destek verdiğini eklemiştir.

Lokman Hekim Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Nilgün BEK “*Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar*” başlıklı sunumunda uzaktan eğitim sisteminin 2018 yılında, Merkezin Mayıs 2020 tarihinde kurulduğunu, online eğitime başlama kararının alınmasının ardından süreç içerisinde 6 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Advancity ALMS sistemini kullanmaya başladıklarını aktarmıştır. Asenkron ve senkron dersler için sistemin hibrit kullanıldığını ayrıca Zoom ve Microsoft Teams ile gerektiğinde sürecin desteklendiğini belirtmiştir. Süreç içerisinde uzaktan eğitimde öğrenci hareketliliği konusunda kullanım sürelerindeki artışı ve akademik birim bazlı karşılaştırma verilerini aktarmıştır. Bu bağlamda sistem içindeki hareketlilikte artışın çok fazla olduğunu belirtmiş, sistem üzerinde kullanım ve teknik anlamda majör sorunlar yaşanmadığını ancak güvenlik ve raporlama hatalarının azaltılması üzerinde çalışıldığını aktarmıştır. Öğretim elemanlarının sisteme ve teknolojiye direnç gösterdiklerini, öğrencide de ilgisizlik ve etik ihlaller gibi sorunlar yaşandığını anlatmıştır. Sınav adaletinin sağlanması, özgün içerik oluşturulması, ulusal spesifik (mühendislik gibi) yazılımlar geliştirilmesi, düzenli eğitimlerle davranış değişikliğinin sağlanması konularını vurgulamıştır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nden Enformatik Bölümü Başkanı Prof. Dr. Muzaffer KAPANOĞLU “*Bütünleşik Bir Bakış-Vizyoner Bir Yaklaşım*” başlıklı sunumunda öncelikle Pandemi dönemindeki eğitim öğretim faaliyetlerinin bütünleşik bir öğretim sistemi olması gerektiğini, mevcut durumda ise uzaktan eğitim ile örgün eğitim yapılmaya çalışıldığını belirtmiştir. Kendilerinin süreci kurulu olan sistem üzerinden yürüttüklerini, yükü dengelemek amacıyla yüklenecek ödev dosyalarının ve öğretim elemanlarının paylaşacağı videoların boyutlarında sınırlandırma yolunu tercih ettiklerini anlatmıştır. Kültürel dönüşüm güçlükleri, adaptasyon sorunları, sunucu ve depolama kaynaklarının sınırlı oluşu, öğrencilerin erişim sorunları, Internet ve elektrik kesintileri gibi sorunlar yaşandığını aktarmıştır. Ders verecek tüm öğretim elemanları için oryantasyon eğitimleri düzenlendiğini ve öğrenciler için eski kılavuzları dönem bazında videolarla destekleyerek sunduklarını aktarmıştır. İyi uygulamaların sonuçları olarak; ders ve dersliklerde görünürlük ve şeffaflık, öğretim elemanlarının performanslarının görünürlüğü, şikayet ve yakınmaların değerlendirilebilmesi gibi

konuları özetlemiş ve şikayetlerin tamamına yakınının ders yönetim sistemi ve modern öğrenme araçlarının kullanımlarıyla ilgili olduğunu vurgulamıştır.

TED Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü öğretim üyesi ve Öğretme ve Öğrenme Merkezi Koordinatörü Prof. Dr. Belgin AYDIN “*TED Üniversitesi’nde Uzaktan Eğitim Süreci*” başlıklı sunumunda Üniversite bünyesinde uzaktan eğitim merkezi bulunmadığını ve süreci Bilgi İşlem Dairesiyle beraber yürüttüklerini belirtti. Pandemi dönemi öncesinde tüm dersler için ödev, dosya aktarımı vb için Moodle sisteminin kullanıldığını ve Pandemi dönemiyle beraber Zoom lisanslarının satın alınarak Moodle entegrasyonu ile tüm sürecin tek bir sistem üzerinden yürütüldüğünü aktarmıştır. Eğitim verilen 17 araştırma görevlisiyle birlikte canlı destek sistemiyle süreç boyunca üniversite mensuplarına destek verildiğini ve bu destekten memnuniyetin yüksek olduğunu belirtmiştir. Coursera üzerinden üniversitelere sağlanan ücretsiz eğitimlere öğretim elemanlarının ve öğrencilerin katılmaları için gerekli bilgilendirmelerin yapıldığını ve 4464 derse kayıt yapıldığını aktarmıştır. Süreç boyunca herkese açık röportaj, söyleşi, çevrimiçi seminerler vb. düzenlendiğini, öğrenci grupları aracılığıyla da benzer etkinliklerin düzenlendiğini belirtmiştir. Süreci yönetmek için her fakülteden temsilciler alınarak bir komisyon oluşturulduğunu ve fakültelerin ihtiyaçları doğrultusunda planlar yapıldığını aktarmıştır. İhtiyaç duyan öğrenciler için tablet bilgisayarlar temin edildiğini belirtmiştir. Derslerde etkileşimi arttırmak ve TED felsefesi olan aktif öğrenmeyi hayata geçirmek için yöntemlerin aktarıldığını, dönem biter bitmez öğretim elemanlarına dört ders açıldığını, ortak bakış açısı geliştirmek için seminerler yapıldığını, tasarım yoluyla anlama modelinin gündeme alındığını, anket çalışmaları yürütüldüğünü aktarmıştır. *Birbirimizden Öğreniyoruz* video serisi ile öğretim elemanları arasında deneyim paylaşımı sağlanmaya çalışıldığını bildirmiştir. İyileştirme önerileri olarak, uzaktan eğitim konusunda etkili bir eğitim düzenlenmesi, daha esnek değerlendirme sistemlerinin geliştirilmesi, senkron ders sürelerinin sınırlandırılması ve kayıtlı ders içeriklerine öğrencilerin erişiminin sınırlandırılması konularını aktarmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar Çalıştayı'nda gerçekleştirilen sunumların ve soru-cevap bölümlerindeki değerlendirmelerin ışığında çalıştayın amaçlarına ulaştığı tespitini yapmak mümkün görünmektedir. Yükseköğretim alanımızdaki kurumlar çağın gerektirdiği dijital dönüşüm süreçlerine Covid-19 Pandemisi döneminde hızlı bir geçiş yapmak durumunda kalmışlardır. Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler, kriz koşullarına hızla uyum göstererek sorunları çözme ve eksiklikleri telafi etme konusunda çevik liderlik örnekleri göstermişler; birçok iyi uygulamayı hayata geçirmişlerdir.

Çalıştay, YÖK ve üniversiteler tarafından bu zorlu dönemde yürütülen çalışmaları bir arada dinleme ve büyük resmi daha iyi görme fırsatını sunmuştur. Uzaktan eğitim, öğrenci katılımı, eğiticinin yeterliklerinin geliştirilmesi, teknolojik altyapı, kurumsal yapılanma ve diğer birçok konuda çok sayıda uygulama örnekleri paylaşılmış, sorunlar ve eksiklikler açıklıkla dile getirilmiş, çözümlerden ilham alınmıştır. Bu anlamda Çalıştay birbirinden öğrenme (akran öğrenmesi) ve kurumsal öğrenme kavramlarını hayata geçiren bir etkinlik olmuştur.

Konuşmacıların da vurguladığı gibi, Pandemi döneminde yürütülmüş olan eğitim-öğretim faaliyetleri her ne kadar uzaktan eğitim kavramıyla özetlense dahi aslında bir acil durum eğitim-öğretim faaliyeti niteliğini taşımıştır. Uzaktan eğitimin ve harmanlanmış öğrenme yöntemlerinin; gerçek tanımlarına uygun şekilde, öğrenim kazanımlarını güvenceye alacak içerik ve yöntemlerle, öğrenciyi aktif bir paydaş olarak konumlandıracak etkileşim ve katılımcılıkla hayata geçirilmesi önümüzdeki dönemin ana gündem maddesi olacaktır.

Çalıştaya katılan üniversite temsilcilerinin sunumlarından derlenen iyi uygulamalar Tablo.1'de özet olarak listelenmiştir. Belirtmek gerekir ki memnuniyeti ölçmek için anket çalışmaları yapmak gibi bazı iyi uygulamalar hemen tüm üniversitelerde gerçekleştirilmiştir. Tablo 1'de özetlenen iyi uygulamalarla ilgili ayrıntılı bilgiler <https://uzaktanegitimcalistayi.aydin.edu.tr> adresinde yer alan ilgili sunumlardan ve üniversitelerin kendi bilgi paylaşım alanlarından edinilebilir.

Tablo 1. Çalıştayda Sunulan İyi Uygulamalardan Özetler

İyi Uygulama Örneği	Üniversiteler
Proaktif yaklaşımlar – uzaktan yapılacak sınavlar öncesi geniş kapsamlı sınav denemeleri gerçekleştirmek	İstanbul Aydın Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi
Tepe yönetimi olarak Mütevelli Heyeti Başkanı liderliğinde tüm fakülte öğrencileri ile Zoom üzerinden görüşmeler yapılması ve engelli öğrencilere özel ilgi ve destek gösterilmesi	İstanbul Aydın Üniversitesi
Memnuniyet anketi	Tüm üniversiteler ve Uşak Üniversitesinin 'kararsız' sonuçlara ikinci bakış planlaması
Danışmanlığın etkin kullanımı, danışman geribildirimleri ile sistemin iyileştirilmesi, Zoom üzerinden yapılan derslerde tartışma/etkileşim odalarında grup çalışmaları	Çankaya Üniversitesi
Etkileşim öncelikli yöntemler	Türk Alman Üniversitesi
Eğitim yönetim sistemi geliştirilmesi ve/veya mevcut yazılım sistemlerine ek modüller yazılması	Tüm üniversiteler, Sakarya Üniversitesi SABİS, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi AYDEP, Çankırı Karatekin Üniversitesi KLMS
Fakülte birim koordinatörleri	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

'Akademisyenleri rahatlatmak' bakış açısı ve proje yönetimi yaklaşımı (Gantt diyagramı - gün sonu raporları)	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Öğrencilere erişim kolaylaştırıcı destekler	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nde Ahi Dayanışması kampanyası Düzce Üniversitesinde SKS üzerinden öğrenci İnternet bursu
ÖDEVGÖNDER platformu, zip/rar formatındaki ödev dosyalarını hızlı açma ve ayrıştırma yazılımı	Düzce Üniversitesi
Yeni kurulmuş bir üniversitede hızla sistem kurarak üniversite yapısına içkin hale dönüştürme	Ostim Teknik Üniversitesi, Lokman Hekim Üniversitesi
Öğrenci taleplerine beş dakika altında cevap verme	Karabük Üniversitesi
Öğrencilerden oluşan Öğrenci Teknik Destek Ekibi	Türk Alman Üniversitesi
SABİS üzerinden tek tıklamayla hizmetlere ulaşım (örneğin tek tık ile derse başlama). Doğu ve Güneydoğudaki 15 üniversiteye yönelik eğitim yönetim sistemi (EYS) yazılımı	Sakarya Üniversitesi
Öğrenci ve öğretim elemanlarının sorularını cevaplamak üzere 7/24 canlı destek. Ölçme değerlendirme koordinatörlüğünce alternatif ölçme	Yakın Doğu Üniversitesi

değerlendirme yöntemleri geliştirilip akademik personelin bilgilendirilmesi	
15 yıllık bir tecrübe ile uzaktan eğitim teknolojilerinin örgün eğitimde kullanılması. Bütünleşik bir eğitim yönetim sistemi	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
<i>Birbirimizden Öğreniyoruz</i> video paylaşım serisi, öğrencilere özdisiplin desteği, akademik personelin kurumdan ve Coursera'dan ders alması, 'tasarım yoluyla anlama' modeli	TED Üniversitesi

Pandemi dönemi bir kriz dönemi olma yanında ve bu özelliği sebebiyle birçok fırsat da yaratmış, çeşitli kazanımların elde edilmesine vesile olmuştur. Çalıştayda yapılan sunumlardan, konuşmalardan ve soru-cevap bölümlerindeki değerlendirmelerden derlenen bazı kazanım örnekleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Pandemi Döneminde Yükseköğretim Alanındaki Kazanımlar

Farkındalık – güçlü ve gelişmeye açık yönlerimiz, dünya ve ülke gerçekleri
Çeviklik – YÖK, üniversiteler ve akademisyenler
Özgüven – teknoloji kullanımı (kullanmayanların dahi teknoloji kullanmaya başlaması), krizle baş etme
Şeffaflık – öğretim elemanlarının performanslarının görünürlüğü, derslerin işlenişi ve kalitesi
Stratejik düşünme ve yönetim – planlama, kötü durum senaryo planlamaları, kaynak planlama, paydaş katılımı, temel performans göstergeleri tanımlayıp performansı izleme, sürekli iyileştirme
Teknolojik altyapı – sunucular, yazılımlar, donanımlar

Yazılım geliştirme – Sınav yönetim sistemi, eğitim yönetim sistemi, mevcut sisteme ek modüller yazılması
Karar alma süreçlerine katılım – akademisyenlerin görev aldığı komisyonlar
İşbirliği – kurumlararası (MEB-Üniversiteler, YÖK ders havuzu), birimler arası (UZEM-BİDB), kişilerarası (Ahi Dayanışması), uluslararası (Türk Alman Üniversitesi'nin Alman üniversitelerle dijital platform işbirliği)
Öğrenci deneyimine önem verilmesi – destek hatları, İstanbul Aydın Üniversitesi Beyaz Masa'sı, PDR hizmetleri, sınav denemeleri
Yüzyüze iletişimin, ilişkilerin, etkileşimin, üniversitelerin sosyal rolünün öneminin anlaşılması - z kuşağının (dijital kuşak) önkabuller dışı reaksiyonları, uzaktan eğitim döneminde memnuniyetsizlik ve kararsızlık, sosyal ortam özlemi
Çevrimiçi kütüphane kaynaklarının öneminin anlaşılması – YÖK'ün basılı kaynak sayısını vurgulaması yanında kaliteli çevrimiçi kaynakların da önemi
Tasarruf – Zaman ve bütçe tasarrufları (ÜAK toplantıları ve lisansüstü TİK toplantıları, harcırah bütçeleri, ısıtma ve aydınlatma, bakım vd)

Covid-19 Pandemisi ile ilgili verilerden ve ilgili kurumların beyanlarından, 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı'nın Güz Döneminde de eğitim ve öğretim faaliyetlerinin büyük ölçüde uzaktan yöntemlerle yürütüleceği anlaşılmaktadır. Çalıştay'da bu çerçevede Güz dönemine ve sonrasına hazırlık olarak yükseköğretim kurumlarımızın çalışmalar yürütmesi gereken önemli konular bulunduğu ifade edilmiştir. Bu konular aşağıda özetlenmiştir.

2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Dönemi ve Sonrasında Gündem Konuları:

- Eğitimin eğitimi çalışmalarının içerik ve sıklığının öğretim elemanlarında davranış değişikliği oluşturacak şekilde planlanıp yürütülmesi
- Harmanlanmış öğrenme yöntemleri üzerine eğitimler düzenlenmesi
- Uzaktan eğitime uygun içerik hazırlanması ve uzaktan eğitimin öğrenim kazanımları üzerinden planlanması: Uygun materyal seçimi, alışılmış materyal kullanımı yanında alan dışından da uygun materyal/yöntem uyarlama, etkileşim

(öğretim elemanı-öğrenci, öğrenci-öğrenci) odaklı olma, ders sürelerinin etkin planlanması ve kullanımı, katılımın teşviki, etik ilkeler (aşırma vd), kişisel verilerin korunması

- Uzaktan eğitime uygun ölçme değerlendirme yöntemlerinin geliştirilip kullanılması (iki sınav odaklı ölçme değerlendirme yerine sürece yayılan yöntemlerin kullanımı, tüm derslerdeki ödev yükü dikkate alınarak program genelinde koordinasyon kurulması, farklı derslerle ortak projeler verilmesi vd)
- Uygulamalı dersler ve stajlar için dijital ve karma yöntemlerin geliştirilmesi ve kullanılması (sanal ortam için mühendislik sanat ve sağlık bilimleri gibi alanlara özgü yazılımlar)
- İyileştirmeler planlanır ve uygulanırken çoğunlukla pasif bir rol biçilen öğrencilerin yeni dönemde dijital ortamlardaki öğrenme alışkanlıklarının iyileştirilmesini destekleyen çalışmalar yapılması (özdüzenleme becerileri geliştirmeyi sağlayan eğitimler, destekleyici ve etkileşimli katılım vd)
- Dijital dönüşüm çalışmalarının yaygınlaştırılması (teknoloji destekli eğitime geçişin hızlanmasıyla ulusal yazılımların ve ulusal teknolojik altyapının geliştirilmesi, bulut kullanımı, dijital okuryazarlık vd)
- Ortak bir proje olarak yerli bir öğrenme ve öğretme yönetim sistemi yazılımının geliştirilmesi
- YÖK tarafından informal (tecrübeyle öğrenme) ve nonformal (okul dışı öğrenme, kurslar, izcilik, vb) öğrenmelerin kredilendirilmesi için altyapının kurulması
- YÖK tarafından üniversitelerde görev yapan nitelikli uzmanların bilgi ve deneyimlerinin tüm üniversitelere katkı sağlamasının teşvik edilmesi (YÖK tarafından Pandemi dönemine özgü olarak çalışmaların yapılması için üniversitelerden görevlendirmelerle Dijital Dönüşüm Komisyonu ve Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu kurulmuş olması buna bir örnektir)

Uzaktan Eğitimde İyi Uygulamalar Çalıştayı benzeri bilgi ve deneyim paylaşım etkinliklerinin Pandemi döneminde ve sonrasında yükseköğretim alanımızdaki kurumlar ve kişiler arası işbirliğini artırmaya, iyi uygulamaların yaygınlaşmasına, sürekli iyileştirme çalışmalarının destelenmesine katkı vereceği açıktır. Çalıştay sunumlarının ve bu raporun bu etkiyi güçlendirmesini diliyor, katkı ve destek veren tüm paydaşlarımızı saygıyla selamlıyoruz.

uzaktanegitimcalistayi.aydin.edu.tr

**İSTANBUL AYDIN
ÜNİVERSİTESİ**